

Kacper Podgórski

Akademia Wojsk Lądowych im. generała Tadeusza Kościuszki
Wydział Nauk o Bezpieczeństwie
Naukowe Koło Edukacji i Promocji Bezpieczeństwa
e-mail: kacperpodgorski98@wp.pl

Wybrane instytucje w Polsce odpowiedzialne za zapobieganie terroryzmowi i jego zwalczanie

STRESZCZENIE

W artykule opisano współczesne rozumienie terminów „bezpieczeństwo” i „zagrożenie”. Jednym ze zjawisk związanych z zagrożeniami jest terroryzm, który jest stale ewoluującym oraz poważnym problemem międzynarodowym. Autor przedstawia sposoby i metody służące do zwalczania terroryzmu, dokumenty z tym związane obowiązujące na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz wybrane instytucje.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, zagrożenie, terroryzm, radykalizm, antyterroryzm, kontrterroryzm, instytucje.

Wprowadzenie

Obecnie w literaturze przedmiotu można znaleźć wiele definicji traktujących o bezpieczeństwie, trudno jest znaleźć jego jednoznaczne znaczenie. Próbą jego zdefiniowania zajmowali się zarówno filozofowie, jak i politolodzy, etycy oraz socjologowie. Wybitny psycholog Abraham H. Maslow umieścił bezpieczeństwo zaraz po potrzebach fizjologicznych¹, pokazując, jak ważny jest to aspekt, który powinien być rozpatrywany nie tylko jako potrzeba państw i grup, ale także pojedynczych jednostek. Główną rolą bezpieczeństwa jest zapewnienie trwania, przetrwania i rozwoju danego podmiotu, a także jego środowiska².

Słownik języka polskiego określa je jako stan niezagrożenia, spokoju i pewności³. Termin „bezpieczeństwo” jest niezaprzeczalnie połączony z negatywnym aspektem, jakim jest „zagrożenie”⁴. „Zagrożenie” jest zjawiskiem, które – tak jak w przypadku bez-

¹ Szerzej: B. Wiśniewski, *System bezpieczeństwa państwa. Konteksty teoretyczne i praktyczne*, WSPol, Szczytno 2014, s. 35–46.

² B. Kaczmarczyk, *Bezpieczeństwo i jego typologie*, CNBOP-PIB, Vol. 31, Issue 3, Józefów 2013, s. 20.

³ M. Szymczak M., Szymczak M., *Słownik języka polskiego*, t. I, Warszawa 1978, s. 147.

⁴ Szerzej: *Współczesne postrzeganie bezpieczeństwa*, red. nauk. K. Jałoszyński, B. Wiśniewski, T. Wojtuszek T., WSA, Bielsko-Biała 2007.

pieczeństwa – jest opisywane w ujęciu filozoficznym, politycznym, socjologicznym i psychologicznym, zarówno w słownikach języka polskiego, jak i zagranicznych⁵. Może ono dotyczyć zarówno jednostek, jak i większych grup, państw lub organizacji międzynarodowych. Literatura przedmiotu ukazuje zagrożenia wynikające z czynników militarnych (wojny, spory terytorialne, konflikty)⁶ jak i niemilitarnych (katastrofy naturalne, techniczne, akty terroru, patologie społeczne)⁷. Są one łączone z takimi pojęciami jak kryzys⁸, strach, lęk, groza. Cechy te pozwalają na skojarzenie pojęcia „zagrożenia” z terroryzmem – innym zjawiskiem, które również skupia w sobie wiele negatywnych aspektów. Terroryzm jest stawiany na czele zagrożeń bezpieczeństwa narodowego, rozumianego jako dążenie do zapewnienia bezpieczeństwa państwa, wzrostu jego siły i rozwoju oraz wzrostu jego pozycji międzynarodowej⁹. Jest on także związany z naruszeniem porządku publicznego, ponieważ na skutek działań ugrupowań terrorystycznych pogwałceniu ulegają jego fundamentalne elementy, takie jak ład i spokój społeczny, a także ochrona życia i zdrowia ludzi¹⁰. Z tego powodu, ważne jest, by każde państwo wypracowało politykę umożliwiającą skuteczne zwalczanie i przeciwstawianie się temu zjawisku.

Terroryzm rozumiany współcześnie

Globalizacja oraz postępująca technika, a także wielobiegunowy świat na nowo definiują to, czym jest obecnie terroryzm. Mimo że istnieje on od początku historii ludzkości i mogłoby się wydawać, że w związku z demokratyzacją oraz wyższymi standardami życia odejdzie w zapomnienie, trzeba pamiętać, że jest to zjawisko, które z biegiem czasu ewoluuje i dostosowuje się do obecnych czasów. Etymologia słowa „terroryzm” pochodzi od łacińskiego *terror*, rozumianego jako zastraszenie lub przestraszenie. Wśród definicji opisujących terroryzm często spotyka się stwierdzenia, że jest on związany z bezprawnym użyciem przemocy w celu zdobycia rozgłosu i strachu¹¹. Ma on motywy polityczne i nie należy mylić go z terrorem kryminalnym, który jest związany z pozyskaniem korzyści materialnych. Działania terrorystyczne podejmowane są zazwyczaj przez słabszych w stosunku do silniejszych, jako element działań asymetrycznych¹². Ważne jest, by pamiętać, że nieuzasadniona prze-

⁵ B. Kaczmarczyk, *Bezpieczeństwo i zagrożenia w teorii oraz praktyce*, SA PSP, Kraków 2014, s. 78–79; Szerzej: B. Kaczmarczyk, *Zarządzanie zasobami osobowymi w Straży Granicznej na szczeblu terenowym w warunkach zagrożenia państwa*, AON, Warszawa 2007.

⁶ B. Wiśniewski, *Organizacja przygotowań obronnych administracji publicznej*, AON, Warszawa 2009, s. 9–11.

⁷ Ibidem, s. 92.

⁸ Szerzej: B. Kaczmarczyk, *Możliwości doskonalenia systemu zarządzania kryzysowego w Rzeczypospolitej Polskiej*, AWL, Wrocław 2015, s. 24–35.

⁹ Z. Zamiar, L. Wełyczko, *Zarządzanie kryzysowe*, WSOWL im. Tadeusza Kościuszki, Wrocław 2012, s. 79.

¹⁰ A. Misiuk, *Instytucjonalny system bezpieczeństwa wewnętrznego*, Diffin SA, Warszawa 2013, s. 19–20.

¹¹ S. Wojciechowski, P. Osiewicz, *Zrozumieć współczesny terroryzm. Wybrane aspekty fenomenu*, Diffin SA, Warszawa 2017, s. 24–25.

¹² P. Lubiewski, *Krótką historią terroryzmu*, „Perspektiva. Legnickie Studia Teologiczno-Historyczne” 2018, 2(33), Legnica.

moc państw wobec swoich obywateli (działania faszystowskich rządów Włoch, nazistowskie Niemcy) są przykładami terroru, a nie terroryzmu.

W historii istniało wiele grup używających metod terrorystycznych, by wpływać na decydentów politycznych. Mieli oni poglądy anarchistyczne (rosyjska Narodna Wola), lewicowe (Fracja Czerwonej Armii, Czerwone Brygady), prawicowe (Ku Klux Klan, Afrykański Ruch Oporu) lub separatystyczne (Irlandzka Armia Republikańska, ETA). Warto dodać, że obecnie część z organizacji używających działań terrorystycznych jest traktowana jako ugrupowania walczące o niepodległość państwa lub wyzwolenie spod strefy wpływów obcych mocarstw. Przykładem tego jest działalność Organizacji Bojowej Polskiej Partii Socjalistycznej, która w czasach swojego funkcjonowania przeprowadzała skuteczne zamachy na carskich urzędników, policję, a także wrogów sprawy niepodległościowej. Jedną z najsławniejszych akcji tego ugrupowania jest napad na pociąg pocztowy pod Bezdanami. Dowodzący akcją, późniejszy marszałek Polski Józef Piłsudski, zdecydował się na obrabowanie pociągu z pieniędzy, by sfinansować swoją działalność, która ostatecznie doprowadziła do powstania Rzeczypospolitej po okresie zaborów. Przykład ten pokazuje, że postrzeganie działań terrorystycznych może ulegać zmianie z biegiem czasu.

Część z wymienionych organizacji istnieje do dziś, jednak obecnie największe zagrożenie i strach wzbudzają organizacje terrorystyczne o podłożu religijnym. Mimo że najwięcej zamachów w Europie jest spowodowanych tendencjami separatystycznymi¹³, to najkrwawsze akty terrorystyczne były przeprowadzane przez organizacje islamistyczne¹⁴. Wystarczy tu wspomnieć o takich wydarzeniach jak zamach w Paryżu z 2015 roku, w którym zginęło 130 osób¹⁵ lub przeprowadzony podczas jarmarku bożonarodzeniowego zamach w Strasburgu¹⁶. Zamachowcy w swoich postulatach odwołują się zazwyczaj do salafickiej wizji Islamu, deklarując się jako męczennicy w wierze i wojownicy dżihadu, rozumianego jako fizyczny środek walki z niewiernymi. Identyfikują się oni ze światowymi organizacjami terrorystycznymi, takimi jak Państwo Islamskie lub Al-Kaida. Pierwsze z nich do niedawna zajmowało około 40 procent terytorium Iraku i Syrii. Dżihadysty byli także w posiadaniu wielu miast, takich jak Al-Falludża, Ar-Rakka, Mosul i Tikrit. Na zajmowanych terytoriach wprowadzono struktury administracyjne oraz formalne struktury na wzór działającego państwa. W przeciwieństwie do Al-Kaidy, która zdecydowała się na walkę głównie ze Stanami Zjednoczonymi i ograniczała używanie agresji w stosunku do pobliskich państw, Państwo Islamskie kieruje swoje siły do walki z innymi apostatycznymi państwami arabskimi. Obecnie, ze względu na liczne porażki oraz utratę terytoriów na rzecz Kurdów wspieranych przez międzynarodową koalicję przeciwko IS, członkowie tego ugrupowania realizują strategię nowych frontów walki. Wiąże się ona z podejmowaniem działań terrorystycznych na terenach państw, które dotychczas nie były nimi zagro-

¹³ Uchodźcy w Europie. Uwarunkowanie. Istota. Następstwa, red. K. A. Wojtaszczyk, J. Szymańska Instytut Europeistyki Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2017, s. 149.

¹⁴ Szerzej: P. Lubiewski, *Terroryzm a migracja. Zależności i skutki*, Wydawnictwo TUM, Wrocław 2018.

¹⁵ <https://www.gazetaprawna.pl/artykuly/1346376,francja-trzecia-rocznica-dzihadystycznych-zamachow-w-paryzu.html>, dostęp: 10.05.2019 r.

¹⁶ <https://www.rm24.pl/fakty/swiat/news-zamach-w-strasburgu-kolejne-5-osob-aresztowanych,nId,2990128.>, dostęp: 10.05.2019 r.

żone¹⁷. Oprócz tego, w związku z porażkami Państwa Islamskiego, na terytorium Europy do swoich ojczystych państw powracają bojownicy, którzy umotywowani religijnie wyjechali wcześniej na tereny objęte konfliktem, aby walczyć po stronie islamistów (*foreign fighters*). Są oni realnym zagrożeniem ze względu na wysoki poziom przeszkolenia oraz doświadczenie wojskowe. Przypuszcza się, że mogą oni próbować zradykalizować liczną mniejszość muzułmańską zamieszkującą Europę.

Obecnie sprawcy zamachów decydują się na różnorodne środki, by uzyskać jak najkrwawszy efekt swoich działań¹⁸. Wśród środków używanych przez terrorystów wymieniane są najczęściej: zamachy bombowe (zarówno samobójcze, jak i związane z samochodami pułapkami), morderstwa, ataki na infrastrukturę krytyczną oraz uprowadzenia, które razem z handlem narkotykami i wsparciem sprzyjających państw są głównymi sposobami na zdobywanie pieniędzy. Przewiduje się, że organizacje terrorystyczne mogą próbować pozyskać broń masowego rażenia, której użycie w zamachu terrorystycznym byłoby tragiczne w skutkach, szczególnie przy użyciu tzw. brudnej bomby. Oprócz tego rośnie ryzyko użycia broni białej, takiej jak maczety, noże lub siekiery, której wykorzystanie budzi powszechny strach ze względu na brutalność i prostotę. Monitorowanie sprzedaży, kupna i posiadania tej broni przez służby specjalne jest praktycznie nie do zrealizowania ze względu na to, jak łatwo ją kupić¹⁹. Innym środkiem, którego skutki użycia mogliśmy zaobserwować w ostatnich latach, jest samochód. Nie chodzi tu jednak o wykorzystanie go jako przemieszczającego się ładunku wybuchowego, jak w przypadku zamachów organizowanych w przeszłości przez organizacje takie jak libański Hezbollah²⁰, tylko o wykorzystanie prędkości i masy pojazdu w celu doprowadzenia do śmiertelnego potrącenia jak największej ilości osób. Przykładem są tragiczne wydarzenia z Nicei, gdzie 4 lipca 2016 roku, podczas obchodów narodowego święta Francji, zamachowiec wjechał ciężarówką w tłum ludzi spacerujących na promenadzie, zabijając 84 osoby²¹. Ze względu na powszechną dostępność samochodów, które są jednym z podstawowych środków komunikacji w aglomeracjach miejskich, wynajęcie, kradzież lub przejęcie ich w celu przeprowadzenia zamachu jest wysoce możliwe i stanowi wyzwanie dla służb zajmujących się przeciwdziałaniem zagrożeniom terrorystycznym.

Metody zapobiegania terroryzmowi i jego zwalczania

Współczesne państwa oraz organizacje międzynarodowe stawiają terroryzm na samym szczycie zagrożeń, z jakimi muszą się mierzyć. Jest to z pewnością umotywowane asymetrycznością, nieprzewidywalnością oraz możliwościami, które w związku z rozwijającą się technologią, ruchami migracyjnymi, proliferacją broni masowego rażenia oraz polaryzacją

¹⁷ Uchodźcy w Europie. Uwarunkowanie. Istota. Nastęstwa..., s. 159.

¹⁸ Szerzej: P. Lubiewski, *Zwalczanie terroryzmu*, „Obronność. Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Sztuki Wojennej” 2018, nr 1(25), Warszawa, s. 32–34.

¹⁹ P. Lubiewski, *Reguły i metody działania współczesnych organizacji terrorystycznych*, „Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy” 2018, nr 29, Legnica, s. 113–122.

²⁰ B. Hołyst, *Terroryzm*, tom 1, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2009, s. 508.

²¹ <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiate,2/najpierw-nicea-teraz-berlin-przypominamy-zamach-w-nicei,701108.html>, dostęp: 20.10.2019 r.

społeczeństwa i innymi czynnikami dają organizacjom terrorystycznym skuteczny oręż w zdobywaniu i wywieraniu wpływów. Wynikiem tego jest próba wypracowania odpowiednich przez państwa działań, których zastosowanie znacząco utrudniłoby funkcjonowanie organizacji terrorystycznych oraz zmniejszyłoby ryzyko wystąpienia zamachów.

Do określenia rodzajów wyżej wymienionych działań stosuje się podział na czynności antyterrorystyczne oraz kontrterrorystyczne. Antyterroryzm jest rozumiany jako działania defensywne, mające nie dopuścić do wystąpienia zamachu. Jest on także związany z fizyczną ochroną osób lub miejsc szczególnie narażonych na zamachy. Oprócz tego do niezwykle ważnych aspektów działań antyterrorystycznych zalicza się edukację obywateli na temat współczesnych zagrożeń. Pozwala to zbudować społeczeństwo świadome, które będzie w stanie zareagować w przypadku zaobserwowania podejrzanych zachowań i cech wyglądu wśród innych osób i nie będzie podatne na działanie propagandy organizacji terrorystycznych, coraz częściej wykorzystujących takie środki jak internet w celu zwerbowania nowych członków. Oprócz opisanych działań defensywnych istnieje także pojęcie kontrterroryzmu, które jest opisywane jako zespół działań naukowych, prawnych, wojskowo-policyjnych ukierunkowanych na zwalczanie aktów terroryzmu oraz zmierzających do zapobiegania, przeciwdziałania i likwidacji zagrożeń związanych z możliwością zaistnienia aktów terrorystycznych²².

Obecnie funkcjonuje wiele konkretnych modeli oraz strategii służących do przewycięzania i zwalczania terroryzmu. Wśród wielu z nich można zauważyć zbieżności z fazami występującymi w systemie zarządzania kryzysowego, takimi jak zapobieganie, przygotowanie, reagowanie i odbudowa, o których mowa w ustawie o zarządzaniu kryzysowym²³. Walkę z terroryzmem można podzielić na następujące fazy: profilaktyka, prewencja, zwalczanie, ściganie.

Profilaktyka jest tu rozumiana jako przewidywanie i analiza zdarzeń niosących ryzyko wystąpienia aktu terrorystycznego. Jej przykładem może być monitorowanie osób podejrzanych o działalność terrorystyczną lub radykalnych organizacji. Prawidłowe działania profilaktyczne spowodują, że nie będzie powodu stosowania faz reakcji i ścigania. Kolejnym etapem jest prewencja, która odnosi się do realnie istniejącej groźby przeprowadzenia zamachu, wiąże się ona z zabezpieczeniem infrastruktury krytycznej, reagowaniem na podejrzenia planowania zamachu oraz byciu o krok przed terrorystami w każdej możliwej sferze. Zwalczanie odnosi się do kontrterroryzmu i obejmuje fizyczne i bezpośrednie starcie z zamachowcami, często związane z ich fizyczną likwidacją lub zatrzymaniem. Ostatnim etapem jest ściganie, podczas którego służby starają się pochwycić oraz pociągnąć sprawców zamachu do odpowiedzialności karnej.

Inny model zwalczania terroryzmu został przedstawiony w *Strategii Unii Europejskiej w walce z terroryzmem*. Wyróżnia on cztery główne etapy:

1. Zapobieganie – jego zadaniem jest przeciwdziałanie zwracaniu się ludzi ku terroryzmowi, eliminacja czynników sprzyjających radykalizacji w skali europejskiej i międzynarodowej.

2. Ochrona – polega na zabezpieczeniu obywateli oraz infrastruktury, a także na poprawie bezpieczeństwa granic, systemów transportu i kluczowej infrastruktury.

²² S. Wojciechowski, P. Osiewicz, op. cit., s. 115.

²³ Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1398.).

3. Ściganie – ma na celu zatrzymywanie oraz ściganie terrorystów, niwelowanie ich działalności poprzez odcinanie od źródeł finansowania oraz utrudnianie podróży.

4. Reagowanie – obejmuje zarządzanie skutkami ataków terrorystycznych, minimalizację ich skutków oraz pomoc dla ofiar²⁴.

Podane przykłady pokazują, że zwalczanie terroryzmu obejmuje nie tylko aspekty fizycznej likwidacji sprawców zamachów, ale odnosi się do szeregu działań prowadzących do zniwelowania możliwości radykalizowania się osób i grup społecznych, edukacji społeczeństwa, ochrony infrastruktury krytycznej oraz osób szczególnie narażonych, a końcowo – po spełnieniu najgorszego scenariusza – ściganiu i wymierzaniu sprawiedliwości wobec oskarżonych.

Najważniejsze akty prawne

Rzeczpospolita Polska od wielu lat angażuje się w konflikty rozgrywające się na całym świecie, wspomagając działania swoich sojuszników, takich jak Stany Zjednoczone, lub aktywnie biorąc udział w misjach Organizacji Narodów Zjednoczonych, Sojuszu Północnoatlantyckiego oraz Unii Europejskiej. Na terytorium Rzeczypospolitej odbywa się także wiele ważnych spotkań dotyczących zarówno kwestii funkcjonowania organizacji międzynarodowych (szczyt NATO w Warszawie w 2016 roku), jak i zmian klimatycznych (Szczyt Klimatyczny ONZ 2018 w Katowicach) oraz kwestii związanych z polityką oraz zagrożeniami płynącymi z Bliskiego Wschodu (Konferencja o Bliskim Wschodzie w 2019 roku). Wszystkie te czynniki powodują, że pomimo zakwalifikowania Polski jako kraju, który nie jest pierwszorzędnym celem ataków współczesnych organizacji terrorystycznych²⁵, funkcjonują w naszym państwie liczne instytucje oraz służby, których zadaniem jest prowadzenie działań antyterrorystycznych oraz kontrterrorystycznych na poziomie strategicznym, operacyjnym i taktycznym²⁶.

Polska, na wzór innych państw aktywnie zwalczających międzynarodowe zagrożenia terrorystyczne na świecie, posiada akty prawne mające na celu uskutecznienie działania swoich służb poprzez efektywną politykę anty(kontr)terrorystyczną. Jest to niewątpliwie potrzebne ze względu na to, że funkcjonujemy w państwie demokratycznym i zwalczanie terroryzmu powinno odbywać się z poszanowaniem praw człowieka oraz zasadami przyjętymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Deklaracji Praw Człowieka, Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych, a także innych dokumentów międzynarodowych określających prawa i wolności²⁷.

Analizę najważniejszych aktów prawnych dotyczących terroryzmu zawartych w polskim prawodawstwie należałoby rozpocząć od niedawno wprowadzonej Ustawy z dnia 10 czerwca 2016 roku o działaniach antyterrorystycznych (Dz. I poz. 904). Jest ona niezwykle istotna, ponieważ do czasu jej ustanowienia nie obowiązywał w Polsce żaden dokument, który w całości obejmowałby analizowaną tematykę.

²⁴ S. Wojciechowski, P. Osiewicz, op. cit., s. 117.

²⁵ <https://www.abw.gov.pl/pl/zadania/zwalczanie-terroryzmu/5,Zwalczanie-terroryzmu.html>, dostęp: 10.05.2019 r.

²⁶ Uchwała nr. 252 Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie „Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019”, 2.2.2 Poziomy system antyterrorystycznego RP.

²⁷ Uchwała nr. 252 Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie „Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019”. Założenia programu.

Podstawowym celem tej ustawy jest podniesienie efektywności polskiego systemu antyterrorystycznego, a tym samym zwiększenie bezpieczeństwa wszystkich obywateli RP, poprzez: wzmocnienie mechanizmów koordynacji działań, doprecyzowanie zadań i obszarów odpowiedzialności poszczególnych służb i organów oraz zasad współpracy między nimi, zapewnienie możliwości skutecznych działań w przypadku podejrzenia przestępstwa o charakterze terrorystycznym, w tym w zakresie postępowania przygotowawczego, zapewnienie mechanizmów reagowania adekwatnych do rodzaju występujących zagrożeń oraz dostosowanie przepisów karnych do nowych typów działań o charakterze terrorystycznym²⁸. Oprócz tego ustawa definiuje działania antyterrorystyczne i kontrterrorystyczne²⁹ oraz wprowadza dostosowany do wymogów NATO czterostopniowy system stopni alarmowych na wypadek zagrożeń terrorystycznych oraz stopni alarmowych w cyberprzestrzeni. Są one wprowadzane, zmieniane i odwoływane w drodze zarządzenia – w zależności od rodzaju zagrożenia zdarzeniem terrorystycznym – przez Prezesa Rady Ministrów, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw wewnętrznych i Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, a w sytuacjach niecierpiących zwłoki – przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, który informował będzie o tym niezwłocznie Prezesa Rady Ministrów, po zasięgnięciu opinii Szefa ABW.

Stopnie alarmowe ze względu na swój zasięg terytorialny mogą być wprowadzane:

- na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- na obszarze jednej lub kilku jednostek podziału terytorialnego kraju;
- na obszarze określonym w sposób inny niż przez odniesienie do jednostek podziału terytorialnego kraju;
- dla określonych obiektów jednostek organizacyjnych administracji publicznej, prokuratury, sądów lub innych obiektów infrastruktury administracji publicznej lub infrastruktury krytycznej;
- w przypadku, gdy skutki zdarzenia o charakterze terrorystycznym mogą dotyczyć obywateli polskich przebywających za granicą Rzeczypospolitej Polskiej lub instytucji polskich albo polskiej infrastruktury mieszczących się poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej innych niż placówki zagraniczne RP w rozumieniu ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o służbie zagranicznej.

Ustawa przedstawia także wyraźnie organ odpowiedzialny za zapobieganie terroryzmowi, jakim jest Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. W celu realizacji tego zadania koordynuje on czynności analityczno-informacyjne podejmowane przez wszystkie służby specjalne oraz wymianę informacji przekazywanych przez służby i organy odpowiedzialne za zapobieganie i zwalczanie terroryzmu³⁰, takie jak m.in. Policja, Straż Graniczna, Służba Ochrony Państwa, Państwowa Straż Pożarna, Rządowe Centrum Bezpieczeństwa.

Kolejnym elementem, który został wprowadzony w ustawie o działaniach antyterrorystycznych, jest uprawnienie do specjalnego użycia broni. Daje ono możliwość użycia broni palnej w ramach działań kontrterrorystycznych przez funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, żołnierzy Żandarmerii Wojskowej oraz

²⁸ <http://www.antyterroryzm.gov.pl/CAT/ochrona-antyterrorysty/ustawa-o-dzialaniach-an/1273,USTAWA-O-DZIALANIACH-ANTYTERRORYSTYCZNYCH.html>, dostęp: 2019.19.03 r.

²⁹ Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz.U. 2016 poz. 904), Rozdział 1, Art. 2.

³⁰ B. Wiśniewski, J. Prońko, *Ogniwa ochrony państwa*, AON, Warszawa 2003, s. 7–19.

Sił Zbrojnych RP, nawet w okolicznościach, gdy będzie się to wiązało ze śmiercią osoby dokonującej zamachu lub przetrzymującej zakładnika³¹. Jest to niezwykle ważna zmiana, ponieważ do czasu wprowadzenia ustawy w życie funkcjonariusze powyższych służb musieli używać broni palnej w taki sposób, by wyrządzić jak najmniejszą krzywdę, co znacząco utrudniałoby skuteczną fizyczną likwidację zagrożenia ze strony zamachowcy³².

Ustawa ta nakłada także na szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego odpowiedzialność w obszarze rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania zagrożeń w cyberprzestrzeni. W związku z tym ABW otrzymało możliwość oceny bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych istotnych ze względu na funkcjonowanie państwa (wchodzących m.in. w skład infrastruktury krytycznej).

Innym ważnym dokumentem związanym ze zwalczaniem i przeciwdziałaniem terroryzmowi jest Narodowy Program Terrorystyczny na lata 2015–2019. Wyznacza on podstawowe kierunki polityki antyterrorystycznej RP, przedstawia dotychczasowy poziom zagrożenia terrorystycznego oraz mechanizmy prowadzenia jego oceny. W dokumencie tym podkreślona jest również rola świadomości społecznej, która – prawidłowo tworzona – jest kluczowym elementem funkcjonowania systemu antyterrorystycznego RP. Dokument ten, odwołując się do Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego z roku 2017, przedstawia wybrane podmioty wiodące i współpracujące w odniesieniu do zagrożeń o charakterze terrorystycznym we wcześniej już wspomnianych, poszczególnych fazach zarządzania kryzysowego³³.

Oprócz wyżej wspomnianych dokumentów do problematyki związanej ze zwalczaniem i przeciwdziałaniem terroryzmowi na terenie RP odnoszą się m.in. poniższe akty prawne:

- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,
- Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej,
- Ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu,
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego,
- Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa,
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych,
- Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Instytucje zajmujące się zapobieganiem i zwalczaniem terroryzmu Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego jest urzędem administracji państwowej odpowiedzialnym za ochronę bezpieczeństwa wewnętrznego państwa i jego porządku konstytucyjnego. Do jej głównych zadań, wyszczególnionych w ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji

³¹ Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz.U. 2016 poz. 904), Rozdział 1, Art. 23.

³² K. Jałoszyński, *Jednostka kontrterrorystyczna – element działań bojowych w systemie bezpieczeństwa antyterrorystycznego*, WSPol, Szczytno 2011, str. 115–117.

³³ Uchwała nr 252 Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019, Elementy warunkujące skuteczność systemu antyterrorystycznego RP.

Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, należy rozpoznawanie, zapobieganie i zwalczanie zagrożeń godzących w bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz jego porządek konstytucyjny, a w szczególności w suwerenność i międzynarodową pozycję, niepodległość i nienaruszalność jego terytorium, a także obronność państwa. W związku z tym ABW jest ustawowo zobowiązane do rozpoznawania zagrożeń terrorystycznych i zapobiegania aktom terroru. Realizuje to za pomocą informacji pozwalających na ocenę źródeł i skali zjawiska³⁴, wytypowania określonych grup i osób mogących w przyszłości dokonywać zamachu, rozpoznawania ich źródeł finansowania, przyszłych działań oraz zaplecza logistycznego³⁵.

W tym celu funkcjonariusze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego otrzymali szczególne uprawnienia, które nadają im m.in. prawo do: legitymowania osób w celu ustalenia tożsamości, zatrzymywania osób, przeszukiwania osób i pomieszczeń, obserwowania i rejestrowania z użyciem środków technicznych obrazu zdarzeń i dźwięku towarzyszącego tym zdarzeniom w miejscach publicznych. Oprócz tego szef ABW może złożyć wniosek o zastosowanie kontroli operacyjnej, który akceptuje prokurator, a następnie sąd. Zastosowanie kontroli operacyjnej pozwala na śledzenie aktywności podejrzanej osoby w dziedzinie zarówno tradycyjnych środków komunikacji, internetu, jak i elektroniki osobistej. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego ma także możliwość uzyskania i przetwarzania danych dotyczących m.in. bilingów telefonicznych, danych osobowych oraz przesyłek pocztowych³⁶. Jest to niezwykle istotny oręż w przeciwdziałaniu zagrożeniom terrorystycznym ze względu na możliwości pozyskania wielu informacji na temat osoby, która może stanowić zagrożenie.

Ustawa o działaniach antyterrorystycznych z 2016 roku nakłada na szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego odpowiedzialność za zapobieganie zdarzeniom o charakterze terrorystycznym. Szczególną rolę odgrywa tutaj Centrum Antyterrorystyczne Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (CAT ABW) jako jednostka koordynacyjno-analityczna, która funkcjonuje codziennie i całodobowo. Współpracuje ona z innymi podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej, takimi jak Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, Żandarmeria Wojskowa, Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Ministerstwo Spraw Zagranicznych itp. Jej zadania są realizowane w przypadku wystąpienia jednej z czterech kategorii zdefiniowanych zdarzeń:

- zdarzenia terrorystycznego zaistniałego poza granicami Polski mającego wpływ na bezpieczeństwo RP i jej obywateli;
- zdarzenia terrorystycznego zaistniałego na terenie Polski mającego wpływ na bezpieczeństwo RP i jej obywateli;
- uzyskania informacji o potencjalnych zagrożeniach mogących wystąpić na terenie Polski i poza granicami RP;
- uzyskania informacji dotyczących prania pieniędzy lub transferów środków finansowych mogących świadczyć o finansowaniu działalności terrorystycznej³⁷.

³⁴ Szerzej: B. Wiśniewski, J. Kozioł, J. Falecki, *Podejmowanie decyzji w sytuacjach kryzysowych*, WSPol, Szczytno 2017.

³⁵ <http://www.antyterroryzm.gov.pl/CAT/antyterroryzm/instytucje-i-sluzby/agencja-bezpieczenstwa/547,Agencja-Bezpieczenstwa-Wewnetrznego.html>, dostęp: 19.03.2019 r.

³⁶ S. Gładysz, *Zakres uprawnień organów państwa w świetle zagrożenia terrorystycznego*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2018, nr 18(10), s. 131–133.

³⁷ <http://www.antyterroryzm.gov.pl/CAT/antyterroryzm/instytucje-i-sluzby/agencja-bezpieczenstwa/547,Agencja-Bezpieczenstwa-Wewnetrznego.html>, dostęp: 19.03.2019 r.

W związku z wyżej wymienionymi zdarzeniami Centrum Antyterrorystyczne Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego wysyła na bieżąco informacje dotyczące prognozowanych zagrożeń terrorystycznych m.in. do Rady Ministrów i Rządowego Centrum Bezpieczeństwa. Oprócz tego, poprzez wykonywanie prognoz i analiz przekazywanych kierownictwu innych służb, takich jak Policja, CAT ABW skutecznie ułatwia współpracę międzyresortową, a także wspomaga system zarządzania kryzysowego poprzez weryfikację skuteczności aktualnie obowiązujących schematów postępowania w sytuacjach kryzysowych. Jest to niezwykle ważne zadanie, ponieważ bez odpowiedniej realizacji zadań instytucji zarządzania kryzysowego przygotowanie państwa na zagrożenie terrorystyczne może być nieskuteczne.

Oprócz tego w strukturach ABW funkcjonuje Centrum Prewencji Terrorystycznej (CPT ABW). Jest ono odpowiedzialne za kształtowanie szerokiego mechanizmu prewencyjnego, którego realizacja opiera się na współdziałaniu wszystkich podmiotów administracji publicznej³⁸ oraz obywateli. W związku z tym CPT ABW organizuje w tym zakresie szkolenia dla funkcjonariuszy służb specjalnych i urzędników administracji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo oraz skupia dostępną wiedzę zarówno z urzędów państwowych, jak i uczelni i instytucji naukowych³⁹.

ABW pełni także rolę krajowego punktu kontaktowego, który odpowiedzialny jest za wymianę informacji dotyczących osób podejrzewanych o działalność terrorystyczną z punktami kontaktowymi innych państw członkowskich Unii Europejskiej, a także takimi międzynarodowymi grupami jak klub Berneński, zrzeszający służby wywiadu i kontrwywiadu państw UE oraz Norwegii i Szwajcarii.

Policja

Policja jest formacją umundurowaną i uzbrojoną mającą istotne znaczenie pośród innych instytucji systemu bezpieczeństwa państwa w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego w Polsce, w tym podsystemu antyterrorystycznego⁴⁰. Świadczą o tym zapisy Ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, które wymieniają podstawowe zadania policji, takie jak: ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania, wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Oprócz tego, po wprowadzeniu w życie Ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych, do zadań Policji zaliczone jest także prowadzenie czynności kontrterrorystycznych w miejscu przeprowadzenia zamachu (wyjątkiem jest, jeśli wydarzyło się to na terenie podległym pod Ministerstwo Obrony Narodowej, wtedy czynnościami kieruje Żandarmeria Wojskowa). Osobą odpowiedzialną w tym przypadku jest funkcjonariusz

³⁸ Szerzej: Z. Piątek, B. Wiśniewski, A. Osierda, *Administracja publiczna a bezpieczeństwo państwa*, WSA, Bielsko-Biała 2007.

³⁹ <https://tpcoe.gov.pl/cpt/o-nas/1450,MISJA.html>, dostęp: 15.03.2019 r.

⁴⁰ Szerzej: R. Gwardyński, *Policja – element systemu bezpieczeństwa państwa* [w:] *Administracja bezpieczeństwa. Wybrane problemy*, tom IV, red. B. Wiśniewski, A. Babiński, A. Osierda, P. Kobes, WSA, Bielsko-Biała 2017, s. 15–16.

Policji wyznaczony przez Komendanta Głównego Policji, a w przypadkach nie cierpiących zwłoki osobę decyzyjną wybiera komendant wojewódzki⁴¹.

Do realizacji zadań Policji w kwestii zwalczania i zapobiegania terroryzmowi przeznaczone są wyspecjalizowane jednostki organizacyjne, takie jak:

- Centralny Pododdział Kontrterrorystyczny Policji „BOA” – jego zadaniem jest prowadzenie działań bojowych oraz rozpoznawczych prowadzących do likwidowania zamachów terrorystycznych oraz wspieranie działań jednostek organizacyjnych Policji w warunkach szczególnego zagrożenia lub wymagających użycia specjalistycznych sił i środków oraz specjalistycznej taktyki działania; jest podległy bezpośrednio KGP.
- Centralne Biuro Śledcze Policji – realizuje zadania związane ze zwalczaniem przestępczości zorganizowanej, zjawiska terroru kryminalnego, ekstremizmu i terroryzmu.

Policja realizuje także zadania związane z ochroną imprez masowych oraz edukację antyterrorystyczną poprzez Biuro Prewencji KGP. Funkcjonariusze Policji współpracują także z wieloma międzynarodowymi grupami związanymi ze zwalczaniem terroryzmu, takimi jak unijna grupa zadaniowa Atlas. Jest ona platformą współpracy centralnych jednostek antyterrorystycznych Policji państw Unii Europejskiej w celu zapewnienia jej mieszkańcom wysokiego poziomu bezpieczeństwa poprzez wzajemną współpracę, wymianę informacji oraz doświadczeń pomiędzy odpowiednimi siłami policyjnymi. Do głównych założeń Atlasu należy również stałe podnoszenie poziomu profesjonalizmu należących do niego jednostek, wzajemne wsparcie, prowadzenie wspólnych projektów oraz operacji w przypadku zagrożenia terrorystycznego na dużą skalę. Oprócz tego Policja uczestniczy w rozpracowaniach analitycznych, takich jak AWF „Islamic Terrorism” oraz AWF „Hydra”⁴². Dotyczą one działalności islamskich ekstremistów, a realizowane są w ramach funkcjonowania Europejskiego Urzędu Policji. Jest on unijną agencją egzekwowania prawa, której zadaniem jest zwiększenie bezpieczeństwa w Europie poprzez zapewnianie pomocy organom ścigania w państwach członkowskich UE⁴³.

Straż Graniczna

Straż Graniczna jest umundurowaną, jednolitą i uzbrojoną formacją powołaną do ochrony granic i kontroli ruchu granicznego. Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej nakłada na nią realizację takich zadań jak np. wydawanie zezwoleń na przekraczanie granicy państwowej, rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców (w zakresie właściwości Straży Granicznej), zapewnienie bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej i porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego, także w strefie nadgranicznej, gromadzenie i przetwarzanie informacji z zakresu ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego oraz udostępnianie ich właściwym organom państwowym, zapobieganie transportowaniu – bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów – przez granicę państwową odpadów, szkodliwych

⁴¹ Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz.U. 2016 poz. 904), Rozdział 1, Art. 22.

⁴² T. Safjański, *Rozpracowywanie działalności terrorystycznej w ramach Europolu – uwarunkowania prawne i praktyczne*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2018, nr 19(10), s. 119.

⁴³ https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_pl, dostęp: 1.11.2019 r.

substancji chemicznych oraz materiałów jądrowych i promieniotwórczych, środków odurzających i substancji psychotropowych oraz broni, amunicji i materiałów wybuchowych, a także zanieczyszczaniu wód granicznych⁴⁴. Straż Graniczna również realizuje zadania podczas sytuacji kryzysowych⁴⁵.

Oprócz wymienionych zadań do kompetencji Straży Granicznej należy współdziałanie z innymi służbami i organami (takimi jak np. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Policja) w zakresie rozpoznawania zagrożenia terroryzmem i przeciwdziałania tym zagrożeniom. W związku z tym posiada ona wiele uprawnień związanych z jej ustawowymi zadaniami, które są istotnym narzędziem w realizowaniu skutecznej działalności antyterrorystycznej, m.in. dokonywanie kontroli granicznej, dokonywanie kontroli osobistej, przeglądanie zawartości bagaży, ładunków w portach i na dworcach oraz środkach komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej, dokonywanie kontroli bezpieczeństwa w przejściach granicznych oraz środkach: komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej, legitymowania lub ustalania w inny sposób tożsamości osoby, zatrzymywania osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia⁴⁶.

Straż Graniczna ze względu na swój charakter współpracuje ściśle z Centrum Antyterrorystycznym ABW, do którego oddelegowuje swoich funkcjonariuszy. Działa ona także w europejskich strukturach oraz takich organach jak:

- FRONTEX – zadaniem tej agencji jest koordynacja współpracy operacyjnej służb granicznych odpowiedzialnych za ochronę zewnętrznej granicy UE. Funkcjonariusze Polskiej Straży Granicznej są w tym obszarze szczególnie aktywni, według danych z 2015 r. uczestniczą oni w około 100 misjach, co wykracza poza plany z Dorocznych Rozmów Bilateralnych⁴⁷.
- Interpol – międzynarodowa organizacja policji wspomagająca organy ścigania w walce z przestępczością, a także prewencją i profilaktyką antyterrorystyczną⁴⁸.
- Europol – Europejski Urząd Policji, będący agencją Unii Europejskiej odpowiedzialną za zwiększanie bezpieczeństwa w krajach Unii poprzez wsparcie organów ścigania państw członkowskich. Straż Graniczna uczestniczy w analitycznych projektach Europolu, bierze udział w wymianie informacji na temat nielegalnej migracji, przestępczości zorganizowanej, organizacji terrorystycznych⁴⁹.

⁴⁴ Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. 1990 Nr 78 poz. 462), Rozdział 1, Art. 1.

⁴⁵ Szerzej: B. Kaczmarczyk, *Poznawcze i uytylitarne aspekty systemu zarządzania kryzysowego Straży Granicznej*, PWSZ, Legnica 2015.

⁴⁶ Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. 1990 Nr 78 poz. 462), Rozdział 1, Art. 11.

⁴⁷ <https://www.strazgraniczna.pl/pl/aktualnosci/1839,Wspolpraca-SG-z-Agencja-Frontex.html>, dostęp: 18.03.2019 r.

⁴⁸ <https://www.interpol.int/Crimes/Terrorism>, dostęp: 18.03.2019 r.

⁴⁹ <https://www.strazgraniczna.pl/pl/straz-graniczna/wspolpraca/1647,Priorytety-Wspolpracy-Miedzynarodowej-Strazy-Granicznej.html>, dostęp: 18.03.2019 r.

Wnioski

Analizując współczesne zagrożenia, można stwierdzić, że terroryzm poprzez swoją nieprzewidywalność, asymetryczność oraz efektywność jest jednym z najważniejszych wyzwań, z jakimi muszą zmierzyć się państwa. Skutecznie prowadzona polityka, zawierająca w sobie elementy mające zniwelować szanse przeprowadzenia zamachu terrorystycznego oraz skutecznie likwidować jego skutki, a także prowadzić do osądzenia zamachowców, powinna być priorytetem w działaniu instytucji. Analizując wybrane dokumenty dotyczące zwalczania i przeciwdziałania terroryzmu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, takie jak Narodowy Program Antyterrorystyczny 2015–2019 i ustawę antyterrorystyczną z 2016 roku, można stwierdzić, że dyskusja na temat tego zjawiska jest jak najbardziej aktualna. Jednocześnie instytucje takie jak Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Policja i Straż Graniczna posiadają kompetencje do realizowania działań zarówno profilaktycznych, prewencyjnych, jak i tych związanych z fizyczną likwidacją oraz ściganiem sprawców. Prawdopodobnie dalsze angażowanie się Polski w koalicji antyterrorystycznej oraz aktywny udział w organizacjach międzynarodowych – takich jak Sojusz Północnoatlantycki, Unia Europejska oraz Organizacja Narodów Zjednoczonych⁵⁰ – spowoduje, że zagrożenie zamachem terrorystycznym nie tylko nie zmaleje, ale może wzrosnąć.

Bibliografia

- Gładysz S., *Zakres uprawnień organów państwa w świetle zagrożenia terrorystycznego*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2018, nr 18(10).
- Gwardyński R., *Policja – element systemu bezpieczeństwa państw* [w:] *Administracja bezpieczeństwa. Wybrane problemy*, tom IV, red. B. Wiśniewski, A. Babiński, A. Osierda, P. Kobes, WSA, Bielsko-Biała 2017.
- Hołyst B., *Terroryzm*, tom 1, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2009.
- <https://www.abw.gov.pl/pl/zadania/zwalczanie-terroryzmu/5,Zwalczanie-terroryzmu.html>, dostęp: 10.05.2019 r.
- <http://www.antyterroryzm.gov.pl/CAT/antyterroryzm/instytucje-i-sluzby/agencja-bezpieczenstwa/547,Agencja-Bezpieczenstwa-Wewnetrznego.html>, dostęp: 19.03.2019 r.
- <http://www.antyterroryzm.gov.pl/CAT/antyterroryzm/instytucje-i-sluzby/agencja-bezpieczenstwa/547,Agencja-Bezpieczenstwa-Wewnetrznego.html>, dostęp: 19.03.2019 r.
- <http://www.antyterroryzm.gov.pl/CAT/ochrona-antyterrorysty/ustawa-o-dzialaniach-an/1273,USTAWA-O-DZIALANIACH-ANTYTERRORYSTYCZNYCH.html>, dostęp: 19.03.2019 r.
- https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_pl, dostęp: 1.11.2019 r.
- <https://www.gazetaprawna.pl/artykuly/1346376,francja-trzecia-rocznica-dzihadystycznych-zamachow-w-paryzu.html>, dostęp: 10.05.2019 r.

⁵⁰ T. Kośmider, *Bezpieczeństwo państwa polskiego. Rozważania w kontekście historycznych doświadczeń*, Diffin SA, Warszawa 2018, s. 87.

- <https://www.interpol.int/Crimes/Terrorism>, dostęp: 18.03.2019 r.
- <https://www.rmf24.pl/fakty/swiat/news-zamach-w-strasburgu-kolejne-5-osob-aresztowanych,nId,2990128.>, dostęp: 10.05.2019 r.
- <https://www.strazgraniczna.pl/pl/aktualnosci/1839,Wspolpraca-SG-z-Agencja-Frontex.html>, dostęp: 18.03.2019 r.
- <https://www.strazgraniczna.pl/pl/straz-graniczna/wspolpraca/1647,Priorytety-Wspolpracy-Miedzynarodowej-Strazy-Granicznej.html>, dostęp: 18.03.2019 r.
- <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiate,2/najpierw-nicea-teraz-berlin-przypominamy-zamach-w-nicei,701108.html>, dostęp: 20.10.2019 r.
- <https://tpcoe.gov.pl/cpt/o-nas/1450,MISJA.html>, dostęp: 15.03.2019 r.
- Jałoszyński K., *Jednostka kontrterrorystyczna – element działań bojowych w systemie bezpieczeństwa antyterrorystycznego*, WSPoL, Szczytno 2011.
- Kaczmarczyk B., *Bezpieczeństwo i jego typologie*, CNBOP-PIB, Vol. 31, Issue 3, Józefów 2013.
- Kaczmarczyk B., *Bezpieczeństwo i zagrożenia w teorii oraz praktyce*, SA PSP, Kraków 2014.
- Kaczmarczyk B., *Możliwości doskonalenia systemu zarządzania kryzysowego w Rzeczypospolitej Polskiej*, AWL, Wrocław 2015.
- Kaczmarczyk B., *Poznawcze i użyteczne aspekty systemu zarządzania kryzysowego Straży Granicznej*, PWSZ, Legnica 2015.
- Kaczmarczyk B., *Zarządzanie zasobami osobowymi w Straży Granicznej na szczeblu terenowym w warunkach zagrożenia państwa*, AON, Warszawa 2007.
- Kośmider T., *Bezpieczeństwo Państwa Polskiego. Rozważania w kontekście historycznych doświadczeń*, Diffin SA, Warszawa 2018.
- Lubiewski P., *Krótką historią terroryzmu*, „Perspektiva. Legickie Studia Teologiczno-Historyczne” 2018, 2(33), Legnica.
- Lubiewski P., *Terroryzm a migracja. Zależności i skutki*, Wydawnictwo TUM, Wrocław 2018.
- Lubiewski P., *Zwalczanie terroryzmu*, „Obronność. Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Sztuki Wojennej” 2018, nr 1(25), Warszawa.
- Lubiewski P., *Reguły i metody działania współczesnych organizacji terrorystycznych*, „Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy” 2018, nr 29, Legnica.
- A. Misiuk, *Instytucjonalny system bezpieczeństwa wewnętrznego*, Diffin SA, Warszawa 2013.
- Piątek Z., Wiśniewski B., Osierda A., *Administracja publiczna a bezpieczeństwo państwa*, WSA, Bielsko-Biała 2007.
- Współczesne postrzeganie bezpieczeństwa*, red. nauk. K. Jałoszyński, B. Wiśniewski, T. Wojtuszek T., WSA, Bielsko-Biała 2007.
- Safjański T., *Rozpracowywanie działalności terrorystycznej w ramach Europolu – uwarunkowania prawne i praktyczne*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2018, nr 19(10).
- Szymczak M., *Słownik języka polskiego*, t. I, Warszawa 1978.
- Wiśniewski B., *System bezpieczeństwa państwa. Konteksty teoretyczne i praktyczne*, WSPoL, Szczytno 2014.
- Wiśniewski B., *Organizacja przygotowań obronnych administracji publicznej*, AON, Warszawa 2009.

- Wiśniewski B., Prońko J., *Ogniwa ochrony państwa*, AON, Warszawa 2003.
- Wiśniewski B., Kozioł J., Falecki J., *Podejmowanie decyzji w sytuacjach kryzysowych*, WSPol, Szczytno 2017.
- Uchodźcy w Europie, Uwarunkowanie. Istota. Następstwa*, red. K.A. Wojtaszczyk, J. Szymańska J., Instytut Europeistyki, Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2017.
- Uchwała nr 252 Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019.
- Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej.
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych.
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym.
- Wojciechowski S., Osiewicz P., *Zrozumieć współczesny terroryzm. Wybrane aspekty fenomenu*, Diffin SA, Warszawa 2017.
- Współczesne postrzeganie bezpieczeństwa*, red. nauk. K. Jałoszyński, B. Wiśniewski, T. Wojtuszek, WSA, Bielsko-Biała 2007.
- Zamiar Z., Welyczko L., *Zarządzanie kryzysowe*, WSOWL im. Tadeusza Kościuszki, Wrocław 2012.

SUMMARY

Kacper Podgórski

Selected institutions in Poland responsible for preventing and combating terrorism

This paper describes the modern approach to the terms 'security' and 'threat'. One of the phenomena related to threats is terrorism, which is a constantly evolving and serious international problem. The author presents modes and methods of combating terrorism, along with the relevant documents in force in the Republic of Poland and selected institutions.

Key words: security, threat, terrorism, radicalism, counter-terrorism, institutions.

Data wpływu artykułu: 4.11.2019 r.

Data akceptacji artykułu: 9.12.2019 r.